

Muammer Tuna

Doç. Dr.

Muğla Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

Modern Çağda Bilimin İşlevselliği

Modern bilimin, modernitenin ayrılmaz bir bileşeni olarak aydınlanma çağında insanoğlunun bir tür tanrıya ve doğaya meydan okuma biçimi olarak ortaya çıktığı düşünülürse, modern çağda bilimin işlevselliğini anlamak ve açıklamak kolaylaşabilir. Bir bilgi türü olarak bilimin ortaya çıkışı tarihte insanoğlunun varoluşu özellikle de sosyo-kültürel evrimiyle yakından ilgili ya da paraleldir denilebilir. Bununla birlikte bilimin bir iktidar ve egemenlik kurma aracına dönüşmesi aslen, insanoğlunun ortaçağ karanlığından kurtularak aydınlığa vasıl olmasıyla yani modernite ile mümkün olmuştur. Başka bir deyimle, bilim modern dönemde belki de tarihin hiçbir dönemimde olmadığı kadar toplumsal ve siyasal anlamda işlev kazanmıştır denilebilir. Adeta modern çağın bilim kurumu ve bilim adamları, ortaçağın kilise (din) kurumu ve din adamlarının oynadığı rol ve işlevi oynar duruma gelmişlerdir. Modern çağın bilim kurumu ve bilim adamları ile ortaçağın din kurumu ve din adamları arasındaki benzerlik sadece işlevler açısından değil aynı zamanda her iki kurumun taşıdığı sembollere kadar gitmektedir. Modern çağın bilim adamları da ortaçağın din adamları gibi, kara cübbeler giymekte, kendilerine “sıradan halkın” anlamayacağı ve yetişemeyeceği bir anlam ve ayrıcalık atfetmektedirler. Kısaca modern çağın bilim adamları ile ortaçağın din adamları arasında işlevsel ve yapısal açıdan hemen hemen hiçbir fark yoktur. Bu o kadar böyledir ki, nasıl ortaçağın din adamları kendi çıkarlarına dokunanları kolaylıkla aforoz edebilmekte ve hatta fiziksel olarak yok edebilmekteydiler; modern çağın bilim adamları da kolaylıkla kendi çıkarlarına dokunanları kolaylıkla “bilim dışılıkla,” “gericilikle,” “komünist” ya da “faşistlikle” suçlamak yoluyla adeta aforoz ederek etkisizleştirme yollarını denemektedirler. Bilim kurumlarının bilimsel çalışmaları tabii ki çok önemli buluş ve insan yaşamını kolaylaştıran ve özgürleştiren katkılar sağlamanın yanında; bu kurumlar “bilim dışılık” argümanını adeta güç ve iktidarlarını sağlamlaştırmak için bir “aforoz” (etkisizleştirme, çürütme, yok etme) mekanizması olarak kullanmaktadırlar. Bunun böyle olması da kaçınılmazdır. Çünkü yukarıda belirtildiği gibi modern bilimin ortaya çıkışı adeta ortaçağ karanlığına, doğaya ve hatta tanrıya başkaldırma/meydan okumaya dayanmaktadır ve bilim adeta kilisenin ve dinin ortaçağda sahip olduğu ayrıcalıklı konumu kıskanmış ve kendisine bu kurumu model/örnek almıştır denilebilir.

Oldukça iddialı ve hatta bilim dışı olarak itham edilebilecek olan yukarıdaki argümanlar bu tebliğin tartışmak istediği temel konuları oluşturacaktır.